

bliver gennemført, naar man regner Rente, Lønninger og alle Udgifter med — til en ca. 300 Elever, hvoraf en stor Del, og vel egentlig den største Del, tilhører Landets velhavende Familier, Godseiere, høiere Embedsmænd o. lign. og saa ganske vist adskillige Uhemlede, naar de saaledes ville anvende 1,000 Kr. pr. Individ aarlig til Oplysning for Godseier sønner og de Andre, som gaa der — 2¹/₂ Bonde er der nok i Gjennemsnit om Aaret, der faae Examen — forekommer det mig, at man billigvis kunde anvende det Samme til 13,000 Landbo sønner, som er det aarlige Tal af f. Ex. et typenaarigt Mandskab. Det vil dog ikke give Mere end 23 Kr. til hver, naar de Andre fik 1,000 Kr., og selv om man kun tog en Ottendedel af dem, vilde det kun blive 184 Kr. om Aaret, altsaa ikke en Femtedel af, hvad den enkelte Elev koster. Det vil altsaa kun blive en fuldstændig forsvindende Del af dem, der faae Hjælp gennem Landbohøjskolen. Naar det er vor Mening overhovedet ved Understøttelser at ville hæve Folket i Almindelighed og navnlig de Foll, er det dog bedst, at vi en Gang, jeg vil ikke sige tage Munden fuld, men tage et fornuftigt Forslag. Det er saa langt fra at tage Munden fuld, at jeg kunde ønske langt Mere anvendt dertil, men jeg indrømmer, at der bliver formentlig ikke sund Brug — ganske naturlig efter Udviklingen — for Mere i Løbet af en Aarrække. Derfor sætter jeg ikke Mere end 300,000 Kroner. Man taler saa Meget om, at Husmændene skulle dyrke deres Lodder, og at vi skulle se at faae flere Huse med Jord o. s. v. — vi komme ganske vist til at trænge ganske alvorlig dertil — og saa siger jeg, at her bliver en Vej gennem Landbrugs skolerne omkring i Landet, selvstændige Afdelinger af Landbohøjskolen, ad hvilken vi maa søge at hjælpe de Mennesker til at føre et mere menneskeligt og selvstændigt Liv ogsaa i materiel Henseende. Jeg forstaar det ærede Medlem; han er angst for dette Tal, og jeg vil saa sige: Jeg vil ikke som Mange hnde den Betragtning, at man bruger Skovl og Greb bedre, naar man ingen Oplysning har. Den er ikke udelukket fra den Verden, som mange andre Medlemmer og det ærede Medlem og jeg staa imod, og den vil ogsaa være til Hindring for os her, men jo stærkere de sætte sig derimod, desto stærkere bør vi kræve det, her, ellers bliver det aldrig til Andet, end at vi blive ved bestandig med saadanne Forslag, som vi lavede i Fjor under Ledelse af det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgtreds (Ringel). Vi ville forgylde stadig i tykkere Lag Toppen, de høie Hatte, Silkehattene og Herligheden foroven, men

forneden Støbler uden Saaler og maasse uden Strømper med. Det er Samsundsbygningen. Lad de Andre leve høit, men lad os leve menneskeligt. Jeg har ikke rigtig faaet fat paa, hvad man mener med Hensyn til Reglerne. Det ærede Medlem, der talte først, forstod jeg, og efter de Oplysninger, han gav, og som jeg glædede mig over, vil jeg være væsentlig enig med ham, men derimod forstod jeg ikke det ærede Medlem fra Beile (Falkensstjerne), hvis Foredrag jeg i Øvrigt glædede mig over, naar han sagde, at det kunde blive som med Hensyn til Folkehøjskolerne, hvor man ikke har hørt anke over Fordelingen (Falkensstjerne: Højskoleeleverne), ja Højskoleeleverne, men det er ikke rigtigt; deri tager det ærede Medlem storlig feil; man har i særlig Grad stort Antal over Fordelingen til Højskoleeleverne. Hvorfor? Fordi man er gaaet udenfor de Regler, hvorom der var bleven Enighed med Ministeren og Landsthinget, navnlig den Regel, at de Paagældende ikke skulle have Ret til at spørge Eleverne, paa hvilken Skole de ville gaa. Skoledirektionerne have netop mange Gange fordret og fordre maasse endnu det Spørgsmaal bevarer: Hvor vil Du hen, og naar de saa høre, at Eleverne ville til en Skole, som de ikke kunne lide, stryge de hans Tilbud; han faar ingen Understøttelse. Af de Klager har jeg haft mange skriftlige i Haanden og har adskillige Gange fremført dem i Finantsudvalget og her, og de ere tilvisse endnu ikke døde — langt fra — men have endogaa været meget levende i de sidste provisoriske Tider. Nei, den Erfaring, vi have haft i alt Fald i de 24 Aar, jeg har siddet her, har været, at det vilde være fornuftigere, at Rigsdagen og Regjeringen i Forening vare enige om Reglerne, og at Beløbene, hvis det var muligt, fordeltes paa en anden Maade end den nuværende, ogsaa til Eleverne og særlig til Højskolerne. Vi vare enige om Fordelingen til Højskolerne med en foregaaende Minister; vi vare enige om, at de og de Skoler optoges paa en Liste som anerkjendte Skoler, der skulde understøttes, og jeg skulde mene, at Ingen skal kunne modsig mig deri, at vi vare enige om, at deri burde der ikke ske Forandring, som ogsaa den ærede første Taler sagde, uden Aftale mellem Ministeren og Udvalget og naturligvis begge Thing, forsaavidt de have nogen Indvending at gjøre. Vi vare dernæst enige om, at Skoler, der ikke havde gennemsnitlig 12 Elever, ikke skulde have Andel i den almindelige Understøttelse, muligvis derimod af en anden rund Sum, som kunde uddeles efter Ministerens Skøn. Men iøvrigt skulde det fordeles med 35,000